

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Martina Kříže, soudkyně Mgr. Věry Jachurové a soudce Mgr. Bc. Jana Schneeweise v právní věci

žalobkyně: **nezl. XXX**
zastoupená zákonnou zástupkyní JUDr. XXX, Ph.D.
obě bytem XXX

proti

žalovanému: **Gymnázium, Praha 6, Nad Alejí 1952**
se sídlem Nad Alejí 1952/5, Praha 6
zastoupené Mgr. Františkem Korbelem, Ph.D., advokátem
se sídlem Na Florenci 2116/15, Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17.6.2020 č.j. 1671/2020

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobou podanou u Městského soudu v Praze se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí označeného v záhlaví tohoto rozsudku (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaný prostřednictvím svého ředitele rozhodl podle § 165 odst. 2 písm. f) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „školský zákon“) ve spojení s § 59 odst. 2 téhož zákona o nepřijetí žalobkyně ke vzdělávání v gymnáziu, jehož činnost vykonává žalovaný, do prvního ročníku nižšího stupně osmiletého gymnázia oboru vzdělání 79-41-K/81 Gymnázium, školní vzdělávací program „Alejí ke vzdělání.“

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

2. Ze správního spisu vyplývá, že žalobkyně podala dne 2.3.2020 přihlášku ke vzdělávání – studiu ve střední škole, a to ke studiu nižšího stupně osmiletého gymnázia, jehož činnost vykonává žalovaný. Dne 9.6.2020 žalobkyně vykonala přijímací zkoušku, která sestávala z didaktických testů ze zkušebních předmětů Český jazyk a literatura a Matematika. Žalobkyně v přijímacím řízení obdržela celkem 76 bodů, přičemž 64 bodů získala za výsledky přijímacích zkoušek a 12 bodů za studijní výsledky na základní škole. Bodové ohodnocení žalobkyně odpovídalo kritériím přijímání vyhlášeným ředitelem žalovaného v souladu s § 60 školského zákona dne 17.1.2020.
3. Napadené rozhodnutí žalovaný odůvodnil tím, že vzhledem k cílové kapacitě školy a počtu volných míst k přijetí uchazečů ke vzdělávání byli přijati ke vzdělávání do prvního ročníku výše uvedeného oboru vzdělání uchazeči, kteří se na základě výsledků přijímacího řízení umístili na 1. až 64. místě. Žalobkyně se v přijímacím řízení umístila na 206.-207. místě s celkovým počtem 76 bodů a nemohla být ke vzdělávání přijata.
4. Dne 22.6.2020 žalobkyně podala žádost o vydání nového rozhodnutí ve smyslu § 101 písm. b) správního řádu, a to z důvodu, že splnila podmínky přijímacího řízení, nebyla však přijata z důvodu počtu přijímaných uchazečů. Usnesením ze dne 2.7.2020 č.j. 2104/2020 žalovaný zastavil řízení o žádosti o vydání nového rozhodnutí, neboť v řízeních o vydání nových rozhodnutí byli přijati uchazeči podle bodového pořadí, kterého dosáhli v přijímacím řízení. Poslední takto přijatý uchazeč se umístil na 96. místě původního pořadí s bodovým ziskem 91 bodů. Žalobkyně se však umístila na 206. - 207. místě původního pořadí s bodovým ziskem 76 bodů. Její žádosti o vydání nového rozhodnutí proto nemohlo být z kapacitních důvodů vyhověno. Vzhledem k tomu, že nebyly splněny podmínky pro vydání nového rozhodnutí, žalovaný řízení o žádosti žalobkyně podle § 102 odst. 4 správního řádu zastavil.
5. V žalobě žalobkyně namítla, že napadeným rozhodnutím bylo zasaženo do jejího práva na rovné zacházení ve spojení s právem na vzdělání ve smyslu čl. 33 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), resp. čl. 14 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) ve spojení s čl. 2 Dodatkového protokolu (dále jen „Dodatkový protokol“). Žalobkyně zdůraznila, že ačkoliv evropské i české právo připouští omezení těchto základních práv, je třeba tak činit toliko v případech, mezích a způsoby, které stanoví zákon. To, zda je zákonné ustanovení omezující základní práva a svobody v souladu se smyslem a účelem toho kterého základního práva, lze zjistit pomocí pětistupňového testu lidskoprávní konformity zákonných omezení, v jehož rámci se zkoumá 1) zda věc spadá do působnosti Úmluvy, 2) zda došlo k zásahu do Úmluvou zaručeného práva, 3) zda tento zásah byl v souladu se zákonem, 4) zda sledoval legitimní cíl a 5) zda byl nezbytný v demokratické společnosti. Žalobkyně má za to, že napadené rozhodnutí v tomto testu lidskoprávní konformity neobstojí.
6. Dle názoru žalobkyně daná věc spadá do působnosti Úmluvy, neboť předmětem rozhodnutí je způsob plnění její povinné školní docházky. Napadeným rozhodnutím došlo k zásahu do Úmluvou zaručeného práva na rovné zacházení ve spojení s právem na vzdělání, neboť jí bylo odepřeno plnit svou povinnou školní docházku ve střední škole ve smyslu § 39 odst. 1 školského zákona s tím, že ji bude nadále plnit v základní škole ve smyslu § 36 odst. 5 školského zákona. Ke třetímu kritériu testu lidskoprávní konformity, tj. posouzení, zda byl zásah v souladu se zákonem, žalobkyně uvedla, že legalitu zásahu nerozporuje. Rozporovala však jeho legitimitu, přičemž k domněnce o absenci legitimního cíle napadeného rozhodnutí předložila následující argumentaci. Ačkoli rámcový vzdělávací program ve smyslu § 3 odst. 2 školského zákona stanoví povinný obsah, rozsah a podmínky ve všech typech škol, ve kterých se plní povinná docházka, základní škola se od nižších stupňů víceletých gymnázií liší zejména složením žáků, kdy u žáků gymnázií se předpokládá větší „nadání“. Žalobkyně brojí právě proti popsanému dělení na základě „nadání“, které je diskriminační a vede *de facto* ke vzniku dvou vzdělávacích systémů, což je v základním stupni vzdělávání, které má být v České republice povinné, bezplatné a postavené na základě rovných příležitostí, nelegitimní. Ostatně v souladu s touto premisou upravují ustanovení § 16 a násl. školského zákona tzv. inkluzi neboli podpůrná opatření pro vzdělávání

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

dětí, žáků a studentů se zvláštními potřebami. Jednotný inkluzivní systém povinného vzdělávání je vlastní naprosté většině evropských zemí, a žalobkyni se proto jeví rakousko-uherský model víceletých gymnázií jako přežitek jdoucí proti principům současné demokratické společnosti. Implicitní cíl, jímž je oddělit „více nadané“ žáky od těch „méně nadaných“, není legitimní, na což upozorňuje i Zpráva OECD o hodnocení vzdělávání v České republice z roku 2012.

7. Konečně k poslednímu bodu testu omezení základního práva, tj. jeho nezbytnosti, žalobkyně namítla, že zásah do jejího práva na rovné zacházení ve spojení s právem na vzdělání nebyl nezbytný. Nezbytnost zásahu podrobila žalobkyně dalšímu dílčímu testu, přičemž zkoumala nezbytnost zásahu z pohledu jeho vhodnosti, potřebnosti a přiměřenosti. Dospěla k závěru, že zásah byl zcela nevhodný, neboť cílem vzdělání není toliko rozvoj nadání a schopností dítěte, nýbrž celistvý vývoj jeho osobnosti jakožto člena svobodné demokratické společnosti. Tohoto komplexního cíle nelze dosáhnout jinak než v otevřeném, pluralitním a jednotném systému základního vzdělávání, ve kterém je jakákoliv segregace vyloučena. Zásah dle mínění žalobkyně neobstojí ani v kritériu potřebnosti, neboť v porovnání s jinými prostředky umožňujícími dosažení sledovaného cíle, kterým je vzdělávání nadaných dětí, je zásah méně šetrný. Škola svým žákům může vytvořit podmínky pro rozvoj, na což pamatují ustanovení § 16 až § 20 školského zákona; škola může uskutečňovat rozšířenou výuku některých předmětů, může povolit žákovi individuální vzdělávací plán, stáž v jiné škole, účast na výuce ve vyšším ročníku či jej do vyššího ročníku přeradit, což jsou prostředky pro dosažení sledovaného cíle šetrnější a slučitelnější se zásadami vzdělávání uvedenými shora. Ani z hlediska přiměřenosti napadené rozhodnutí neobstojí, neboť negativní důsledky zásahu převyšují nad těmi pozitivními. Oddělení nadaných žáků od méně nadaných sice nejspíše usnadňuje rozvoj jejich rozumových schopností, znesnadňuje však rozvoj společenské stránky jejich osobnosti. Faktický stav dvou vzdělávacích systémů vede k diskriminaci ve smyslu čl. 1 odst. 1 písm. c) Úmluvy UNESCO ze dne 14.12.1960, o boji proti diskriminaci v oblasti vzdělávání. Dvoukolejnost vzdělávacího systému na úrovni povinné školní docházky, omezená kapacita gymnázií ve spojení s nástupem silných populačních ročníků a náročnost přijímacích zkoušek vytvářejí zvýšený tlak na děti, jejich rodiče i učitele. Ve školách vzniká konkurenční prostředí namísto toho, aby byly prostorem, kde se žáci učí vzájemnému porozumění a spolupráci. Nutnost zvláštní mimoškolní přípravy na přijímací zkoušky činí studium na gymnáziu zejména pro některé sociálně znevýhodněné skupiny žáků nedosažitelným. Žalobkyně rovněž upozornila na to, že s nárůstem počtu víceletých gymnázií hrozí v budoucnu nedostatek míst na klasických čtyřletých gymnáziích. V případě zavedení jednotného inkluzivního systému povinného vzdělávání a po vzoru ostatních evropských zemí i klasických čtyřletých gymnázií by se možnost gymnaziálního vzdělání jakožto základní formy přípravy pro vysokoškolské studium otevřela mnohem většímu počtu studentů. Oddělování nadaných žáků od těch méně nadaných v podobě několika paralelních systémů povinného základního vzdělávání se žalobkyni jeví jako navýsost nepřiměřené. Žalobkyně uzavřela, že napadené rozhodnutí představovalo zásah do jejího práva na rovné zacházení ve spojení s právem na vzdělání, přičemž tento zásah byl nelegitimní a zbytný, tj. nevhodný, nepotřebný a nepřiměřený.
8. Žalovaný navrhl, aby soud žalobu zamítl. Ve vyjádření k žalobě uvedl, že nezbytnou podmínkou pro podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu je tvrzení žalobce, jakým způsobem bylo napadeným rozhodnutím zasaženo do jeho veřejných subjektivních práv. Žalobkyně však zásah do svých veřejných subjektivních práv v důsledku napadeného rozhodnutí netvrdila a tím spíše jej neprokázala, neboť v žalobě neuvedla, jak jí mělo být v důsledku vydání napadeného rozhodnutí odepřeno právo plnit povinnou školní docházku. Omezila se toliko na obecnou kritiku a tvrzení o nezákonnosti systému vzdělávání v osmiletých gymnáziích. Ač lze se žalobkyní do jisté míry souhlasit, že v důsledku existence osmiletých gymnázií jsou v České republice *de facto* dva vzdělávací systémy povinné školní docházky, nemůže být tato skutečnost důvodem pro zrušení napadeného rozhodnutí. Tato otázka leží na politických zástupcích, kteří o právní úpravě

v oblasti vzdělávání rozhodují. Žalovaný vyjádřil podiv nad tím, že žalobkyně usiluje o to, aby mohla studovat na gymnáziu, když současně kritizuje systém vzdělávání na osmiletých gymnáziích a tvrdí, že tento systém je nezákonný a diskriminační. Tím žalobkyně absolutně popřela smysl své argumentace. Do práva žalobkyně na rovné zacházení ve spojení s právem na vzdělání nemohlo být napadeným rozhodnutím o jejím nepřijetí do 1. ročníku osmiletého gymnázia zasaženo, neboť na plnění povinné školní docházky ve střední škole není právní nárok. Proto žalobkyni nemohlo být napadeným rozhodnutím odepřeno Listinou zaručené právo na vzdělání, neboť, jak sama uvedla, nadále plní povinnou školní docházku na základní škole. Povinnou školní docházku je žák oprávněn dle § 39 odst. 1 školského zákona plnit ve střední škole, jen byl-li k takovému vzdělávání přijat na základě přijímacího řízení ve smyslu § 60 školského zákona dle předem stanovených podmínek. Žalobkyně byla s podmínkami přijímacího řízení i maximálním počtem přijímaných uchazečů předem seznámena. Žalovaný má za to, že čl. 33 Listiny o rovném přístupu ke vzdělávání byl zjevně naplněn, neboť pro všechny uchazeče byla stanovena shodná kritéria přijímacího řízení a způsob jejich hodnocení. Ke studiu bylo přijato 60 uchazečů z důvodu kapacity. Maximální počet žáků ve třídě je závazně stanoven právními předpisy, a pokud by žalovaný přijal uchazečů více, tyto právní předpisy by porušil. Navíc by zjevně bylo v rozporu se zásadou rovnosti, pokud by žalovaný přijal ke studiu žalobkyni, zatímco dalších 109 uchazečů, kteří se v přijímacím řízení umístili před ní za posledním dodatečně přijatým uchazečem, by ke studiu nepřijal.

9. V replice ze dne 5.12.2020 žalobkyně uvedla, že již v žalobě tvrdila zásah do svých veřejných subjektivních práv, a sice do práva na rovné zacházení a práva na vzdělání. Není tedy pravdou, že napadeným rozhodnutím nebylo zasaženo do jejích veřejných subjektivních práv. Dále namítla, že nepopírá soulad napadeného rozhodnutí se zákonem, nicméně má za to, že školský zákon je v příslušné části (ustanovení § 60c odst. 1 věta třetí a § 61 odst. 2 věta první a odst. 3 školského zákona) protiústavní. Argumentace žalovaného ohledně zákonnosti napadeného rozhodnutí je tedy opodstatněná, nicméně žalovaný přehlíží, že žalobou není napadána nezákonnost, ale protiústavnost napadeného rozhodnutí. Žalobkyně v replice navrhla, aby soud řízení přerušil a věc v souladu s čl. 95 odst. 2 Ústavy předložil Ústavnímu soudu s návrhem na zrušení § 60c odst. 1 věta třetí a § 61 odst. 2 věta první a odst. 3 školského zákona.
10. Při rozhodování ve věci samé soud vycházel zejména z této právní úpravy:
11. Podle čl. 33 odst. 1 Listiny každý má právo na vzdělání. Školní docházka je povinná po dobu, kterou stanoví zákon.
12. Podle čl. 4 odst. 2 Listiny meze základních práv a svobod mohou být za podmínek stanovených Listinou základních práv a svobod upraveny pouze zákonem.
13. Podle čl. 41 odst. 1 Listiny práv uvedených v čl. 26, čl. 27 odst. 4, čl. 28 až 31, čl. 32 odst. 1 a 3, čl. 33 a 35 Listiny je možno se domáhat pouze v mezích zákonů, které tato ustanovení provádějí.
14. Podle § 2 odst. 1 písm. a) školského zákona vzdělávání je založeno na zásadách rovného přístupu každého státního občana České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ke vzdělávání bez jakékoli diskriminace z důvodu rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, víry a náboženství, národnosti, etnického nebo sociálního původu, majetku, rodu a zdravotního stavu nebo jiného postavení občana.
15. Podle § 36 odst. 1 školského zákona školní docházka je povinná po dobu devíti školních roků, nejvýše však do konce školního roku, v němž žák dosáhne sedmáctého roku věku (dále jen "povinná školní docházka").
16. Podle § 36 odst. 5 školského zákona žák plní povinnou školní docházku v základní škole zřízené obcí nebo svazkem obcí se sídlem ve školském obvodu (§ 178 odst. 2), v němž má žák místo trvalého pobytu, v případě cizince místo pobytu žáka (dále jen "spádová škola"), pokud zákonný zástupce nezvolí pro žáka jinou než spádovou školu. Pokud je dítě přijato na jinou než spádovou

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

školu, oznámí ředitel této školy tuto skutečnost řediteli školy spádové, a to nejpozději do konce května kalendářního roku, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku.

17. Podle § 39 odst. 1 školského zákona žák, který byl v průběhu plnění povinné školní docházky přijat ke střednímu vzdělávání, pokračuje v plnění povinné školní docházky ve střední škole.
18. Podle § 45 odst. 1 věta první školského zákona stupeň základního vzdělání získá žák úspěšným ukončením vzdělávacího programu základního vzdělávání v základní škole, na nižším stupni šestiletého nebo osmiletého gymnázia nebo v odpovídající části osmiletého vzdělávacího programu konzervatoře.
19. Podle § 59 odst. 1 školského zákona ke vzdělávání ve střední škole lze přijmout uchazeče, kteří splnili povinnou školní docházku nebo úspěšně ukončili základní vzdělávání před splněním povinné školní docházky, pokud tento zákon nestanoví jinak, a kteří při přijímacím řízení splnili podmínky pro přijetí prokázáním vhodných schopností, vědomostí, zájmů a zdravotní způsobilosti.
20. Podle § 59 odst. 2 školského zákona o přijetí uchazeče ke vzdělávání ve střední škole rozhoduje ředitel této školy.
21. Podle § 60 odst. 2 ředitel školy stanoví pro jednotlivá kola přijímacího řízení
 - a) jednotná kritéria přijímání do oboru vzdělání a formy vzdělávání a způsob hodnocení jejich splnění,
 - b) předpokládaný počet přijímaných uchazečů do oboru vzdělání a formy vzdělávání.
22. Podle § 60 odst. 3 ředitel školy může stanovit pro přijímací řízení
 - a) školní přijímací zkoušku, přičemž stanoví pro první kolo přijímacího řízení dva termíny konání zkoušky,
 - b) jednotná kritéria a předpokládané počty přijímaných uchazečů pro přijímání ke vzdělávání v různých zaměřeních školního vzdělávacího programu.
23. Podle § 60c odst. 1 věta třetí termíny konání jednotné zkoušky se stanoví odlišně jednak pro nižší stupeň šestiletého a osmiletého gymnázia, jednak pro ostatní obory vzdělání s maturitní zkouškou a jejich formy vzdělávání.
24. Podle § 61 odst. 2 věta první školského zákona do prvního ročníku nižšího stupně šestiletého gymnázia lze přijmout uchazeče, kteří v daném školním roce úspěšně ukončí sedmý ročník základní školy nebo druhý ročník nižšího stupně osmiletého gymnázia nebo druhý ročník osmiletého vzdělávacího programu konzervatoře, do prvního ročníku nižšího stupně osmiletého gymnázia uchazeče, kteří v daném školním roce úspěšně ukončí pátý ročník základní školy.
25. Podle § 61 odst. 3 školského zákona při přijímacím řízení do nižšího stupně šestiletého a osmiletého gymnázia se postupuje obdobně podle § 60 až 60g.
26. Poté, co soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů, dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
27. Z ustálené judikatury Ústavního soudu i Nejvyššího správního soudu vyplývá, že rozhodnutí o nepřijetí uchazeče ke studiu na vysoké či střední škole podléhá soudnímu přezkumu, neboť takovými rozhodnutími je autoritativně rozhodováno o právech jejich adresátů ve smyslu § 65 s.r.s. (viz např. nález Ústavního soudu ze dne 15.1.1997 sp. zn. II. ÚS 229/95 nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16.7.2008 čj. 9 As 86/2007-76). Žalobkyně v žalobě namítla, že se cítí být napadeným rozhodnutím dotčena na svých základních právech, a to konkrétně na právu na rovné zacházení ve spojení s právem na vzdělání. Nelze se proto ztotožnit s názorem žalovaného, že žaloba nesplňuje základní předpoklady pro její podání, protože žalobkyně dostatečně netvrdila zásah do svých práv. Právní úprava aktivní legitimace k podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu je poměrně široká a k jejímu naplnění postačí tvrzení žalobce

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

o zásahu do jeho veřejných subjektivních práv. Nejvyšší správní soud v usnesení rozšířeného senátu ze dne 23.3.2005 č.j. 6 A 25/2002-42 upřesnil výklad podmínek aktivní žalobní legitimace tak, že rigidně vyžadovaná existence veřejného subjektivního práva jako předpoklad aktivní žalobní legitimace se dostává do kolize s ústavním právem na přístup k soudu. Pro naplnění podmínek § 65 s.ř.s. tak postačuje tvrzení o zásahu do právní sféry žalobce autoritativním rozhodnutím správního orgánu. Takové tvrzení zakládající její aktivní procesní legitimaci žalobkyně v projednávané věci uplatnila.

28. Z hlediska důvodnosti však žaloba neobstojí. Tvrzení žalobkyně, že napadeným rozhodnutím bylo zkráceno její právo na vzdělání, je neopodstatněné. Poté, co nebyla žalovaným přijata ke studiu prvního ročníku nižšího stupně osmiletého gymnázia, žalobkyně povinnou školní docházku nadále plní (a své právo na základní vzdělání tak realizuje) na druhém stupni základní školy. Podle § 45 odst. 1 školského zákona základní vzdělání může žák získat trojím způsobem – dokončením vzdělávacího programu základního vzdělávání na základní škole, na nižším stupni střední školy (a to v osmiletém anebo šestiletém vzdělávacím programu), anebo na konzervatoři. Žalobkyni tedy nebylo napadeným rozhodnutím znemožněno získat základní vzdělání jako takové, ale bylo jí upřeno získat tento stupeň vzdělání *jí požadovaným způsobem* plnění povinné školní docházky.
29. Žalobkyně ve své argumentaci zcela pomíjí, že právo na vzdělání je podle čl. 41 odst. 1 Listiny právem, kterého je možné se domáhat pouze v mezích zákonů, které ustanovení čl. 33 Listiny provádějí. Limity (meze) práva žalobkyně na vzdělání, co se týče možnosti získat stupeň základního vzdělání úspěšným ukončením vzdělávacího programu základního vzdělávání na nižším stupni osmiletého gymnázia, jsou stanoveny školským zákonem. Patří k nim též úspěšné absolvování přijímacího řízení, jinými slovy řečeno splnění podmínek pro přijetí na daný typ školy prokázáním vhodných schopností, vědomostí, zájmů a zdravotní způsobilosti při přijímacím řízení. V projednávané věci není pochyb o tom, že žalobkyně právě tuto zákonem stanovenou podmínku spočívající v úspěšném absolvování přijímacího řízení nesplnila, neboť nezískala dostatečný počet bodů, který by jí zajistil zařazení mezi přijaté uchazeče o studium. Již z tohoto důvodu nemůže tvrzení žalobkyně, že byla napadeným rozhodnutím zkrácena na svém právu na vzdělání, obstát.
30. Právo na vzdělání garantované Listinou není bezbřehé a nezakládá právo každého občana plnit povinnou školní docházku v jakémkoli školním zařízení dle vlastního volného výběru. ESLP v rozsudku ze dne 23.2.2016 ve věci č. 62565/14 - Hrazdíra proti České republice dovedl, že čl. 2 dodatkového protokolu nezaručuje právo být přijat do určité školy. V dané věci se jednalo o případ, kdy stěžovatel - uchazeč o studium ve spádové základní škole byl touto školou odmítnut s odůvodněním, že škola nemá kapacitu a zkušenosti pro vzdělávání žáků s takovým zdravotním postižením, které bylo diagnostikováno stěžovateli. ESLP zdůraznil, že článek 2 dodatkového protokolu zajišťuje právo na přístup jen k těm vzdělávacím zařízením, které v daný okamžik v daném státě existují, přičemž toto právo ze své podstaty vyžaduje regulaci ze strany státu. Stěžovatel byl nakonec přijat do jiné základní školy, kde plnil povinnou školní docházku v souladu s jeho potřebami a požadavky inkluzivního vzdělávání. Námitku porušení čl. 2 Protokolu proto Evropský soud pro lidská práva v dané věci prohlásil za nepřijatelnou pro zjevnou neopodstatněnost. Ve shodě s tímto závěrem soud konstatuje, že nepřijetí žalobkyně na konkrétní gymnázium z důvodu nesplnění podmínek pro přijetí při přijímacím řízení bylo zcela legitimní a realizace základního práva žalobkyně na vzdělání tím nebyla nijak ohrožena.
31. Školským zákonem vymezené způsoby plnění povinné školní docházky nepředstavují neodůvodněnou překážku práva na vzdělání. Jednotlivé školy mají pochopitelně omezené kapacity, ať již prostorové či personální, a žalovaný ve vyjádření k žalobě zcela opodstatněně uvedl, že přijetí více uchazečů by zapříčinilo, že by v jedné třídě bylo více než 30 dětí, což by bylo v rozporu s maximálním počtem žáků v jedné třídě stanoveným vyhláškou č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři. Soud k tomu dodává, že překročením kapacity

budovy školy by mohlo dojít i k porušení dalších právních předpisů, například vyhlášky č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých.

32. K odepření realizace práva na vzdělání mělo dle žalobkyně dojít porušením práva na rovné zacházení. Jakékoli dělení, byť na základě „nadání“, vedoucí ke vzniku různých vzdělávacích systémů ve stupni základního vzdělání, je dle žalobkyně popřením zákazu diskriminace. Soud však tento názor nesdílí. Tato nebývale kreativní argumentační akrobacie žalobkyně vede ve svém důsledku k absurdnímu závěru, že nepřijetím žalobkyně ke studiu na osmiletém gymnáziu, které dle jejího mínění již samotnou svou existencí vytváří diskriminační prostředí v oblasti základního vzdělávání, došlo k její diskriminaci. Vzhledem k tomuto protimluvu není ze žaloby zjištělné, jaký právní stav žalobkyně vlastně sleduje – zda prostřednictvím požadavku na zrušení napadeného rozhodnutí uplatněného v žalobním návrhu usiluje o přijetí ke studiu prvního ročníku nižšího stupně osmiletého gymnázia, jehož činnost vykonává žalovaný, nebo zda usiluje o zrušení všech osmiletých gymnázií pro jejich tvrzenou nekonceptnost, diskriminační povahu a nelegitimitu, což jí ovšem v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 a násl. s.ř.s. nepřísluší, neboť v takovém řízení může hájit pouze taková svá veřejná subjektivní práva, na kterých byla zkrácena žalobou napadeným rozhodnutím.
33. Na schizofrenní charakter žalobních tvrzení právem poukázal žalovaný ve vyjádření k žalobě. Ani soudu není zřejmé, proč žalobkyně v přijímacím řízení usilovala a prostřednictvím žalobního návrhu na zrušení napadeného rozhodnutí nadále usiluje o to, aby mohla studovat v prvním ročníku nižšího stupně osmiletého gymnázia, když současně školský systém umožňující existenci víceletých gymnázií tvrdě kritizuje a označuje jej za nelegitimní a diskriminační.
34. Na tomto místě považuje soud za potřebné zdůraznit, že není tím, kdo by měl určovat podobu školského systému v České republice, a nepřísluší mu ani zpochybňovat existenci osmiletých gymnázií. Úprava vzdělávání ve školách a školských zařízeních, stanovení podmínek, za nichž se vzdělávání a výchova uskutečňuje, jakož i vymezení jednotlivých druhů škol a jejich náplně v rámci vzdělávací soustavy je věcí zákonodárce. Právní úpravou vzdělávání obsaženou ve školském zákoně, která výslovně připouští existenci víceletých gymnázií, je soud při svém rozhodování vázán (čl. 95 odst. 1 Ústavy).
35. Soud má za to, že přijímací řízení, které žalobkyně u žalovaného absolvovala, proběhlo v souladu se zákonem i požadavkem na rovné zacházení. Žalobkyně měla již před konáním přijímací zkoušky k dispozici jak jednotná kritéria přijímání ke studiu a způsob hodnocení jejich splnění, tak i předpokládané počty přijímaných uchazečů. Zároveň netvrdila, že by dostala k vyplnění jiný didaktický test než ostatní uchazeči anebo že by její test byl hodnocen v rozporu s předem stanovenými podmínkami. Naopak v žalobě výslovně uvedla, že výsledek přijímacího řízení nerozporuje. Právo na rovné zacházení vůči žalobkyni bylo ze strany žalovaného naplněno stanovením jednotných kritérií přijímacího řízení a následným řádným vyhodnocením jejich splnění. Jednoznačným porušením práva na rovné zacházení jak ve vztahu k žalobkyni, tak ve vztahu k ostatním uchazečům o přijetí, kteří se podrobili témuž přijímacímu řízení a stejně jako ona v něm neuspěli, by naopak bylo pozitivní rozhodnutí žalovaného o přijetí žalobkyně ke studiu bez ohledu na to, že nevyhověla předem stanoveným kritériím pro přijetí.
36. Výkladem všech žalobkyní citovaných úmluv, jež se týkají práva na vzdělání, je nutno dospět k závěru, že právo na rovné zacházení v oblasti vzdělávání nelze chápat tak, že každý má právní nárok na studium na jakékoli škole dle svého výběru, nýbrž tak, že stát musí každému zajistit rovnou příležitost k realizaci práva na vzdělání, a to s ohledem na kapacity jednotlivých škol. Dle čl. 13 odst. 2 písm. a) Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech je základní vzdělání povinné a svobodně *přístupné pro všechny*. Dle čl. 28 odst. 1 písm. a) Úmluvy o právech dítěte je třeba právo dítěte na vzdělání realizovat *na základě rovných možností pro všechny děti*.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

37. Otázkou rovnosti uchazečů v přijímacím řízení na střední školu se již v minulosti zabýval Nejvyšší správní soud, jenž v rozsudku ze dne 16.7.2008 č.j. 9 As 86/2007-76 dovodil že „*při přijímacím řízení uchazeči o studium na střední škole prokazují především své vhodné schopnosti, vědomosti a zájmy. Obsah a formu přijímacího řízení stanoví ředitel školy, jenž pak na základě výsledků tohoto řízení rozhodne o přijetí těch uchazečů, kteří nejlépe splnili stanovená kritéria. V souvislosti s konkrétními aspekty projednávané věci je třeba zdůraznit úlohu ředitele školy. Zákon mu svěřuje pravomoc (a povinnost) stanovit konkrétní podobu přijímacího řízení. V souladu se zákonem (§ 60 odst. 3 školského zákona) je ředitel vázán pouze rámcovým vzdělávacím programem základního vzdělávání, jenž stanoví zejména cíle, formy, délku a povinný obsah vzdělávání, jeho organizační uspořádání, nezbytné materiální, personální a organizační podmínky apod. (§ 4 odst. 1 školského zákona). Řediteli školy je tak zákonem dána poměrně značná volnost při přípravě přijímacího řízení. Musí proto dbát především na povinnost stanovení stejných podmínek (slovy zákona „jednotných kritérií“) pro všechny uchazeče a následné objektivní vyhodnocení výsledků v rámci zákonem stanovených kategorií.“* K naplnění zásady rovného zacházení s uchazeči o studium v přijímacím řízení tedy dochází objektivním hodnocením jejich výsledků, přičemž Nejvyšší správní soud zcela oprávněně nepovažoval za nelegitimní či dokonce protiústavní skutečnost, že uchazeči o studium na střední škole se v přijímacím řízení prokazují svými schopnostmi, vědomostmi a zájmy. To je ostatně v obecné rovině smysl jakéhokoli přijímacího či výběrového řízení. Ačkoli se ve věci, kterou posuzoval Nejvyšší správní soud v právě citovaném rozsudku, jednalo o přijímací řízení ke studiu čtyřletého gymnázia, a tedy „klasické“ střední školy, lze tyto závěry aplikovat i na nyní projednávanou věc. Přestože se v případě žalobkyně jednalo o přijímací řízení na střední školu, v níž by na nižším stupni gymnázia plnila povinnost základního stupně vzdělávání (povinnou školní docházku), podle § 61 odst. 3 školského zákona se na přijímací řízení na tuto střední školu uplatní tatáž zákonná ustanovení jako pro přijímací řízení na klasickou střední školu. Toto pravidlo vychází z logiky a systematiky zákonné úpravy způsobů plnění základního vzdělávání, kdy standardním způsobem plnění povinné školní docházky je základní škola, zatímco víceletá gymnázia a konzervatoře představují alternativu pro ty žáky, kteří jsou úspěšní v přijímacím řízení. V tomto ohledu tedy nelze než znovu přitakat názoru žalovaného, že na plnění povinné školní docházky na gymnázium neměla žalobkyně právní nárok.
38. Soud při rozhodování v nyní projednávané věci nevycházel z rozsudku ESLP ze dne 13.11.2007 č. 57325/00 ve věci D. H. proti České republice. Dle náhledu soudu je tento judikatorní příměr žalobkyně naprosto nevhodný a pro zásadně rozdílné skutkové okolnosti týkající se případu stěžovatelů a žalobkyně nelze z tohoto rozsudku vycházet, a to ani *mutatis mutandis*.
39. Odmítnout je třeba argumentaci žalobkyně, že její právo na vzdělávání v nižším stupni gymnázia pramení mimo jiné i z inkluzivního systému základního vzdělávání. Ustanovení § 16 a násl. školského zákona, která inkluzi do tuzemského právního řádu zakotvují, zřetelně definují, že podpůrná opatření jsou poskytována dětem, žákům a studentům se speciálními vzdělávacími potřebami, přičemž tyto jsou definovány veskrze zdravotním postižením anebo zdravotním či sociálním znevýhodněním, anebo nadáním ve smyslu § 17 školského zákona, resp. vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Žalobkyně netvrdila (a ničím neprokázala), že by měla být považována za žákyni se speciálními potřebami, a blíže nevysvětlila ani to, jak má inkluzivní základní vzdělávání podpořit její argumentaci o protiústavnosti napadeného rozhodnutí. Namítla sice, že existence různých systémů základního vzdělávání podle ní popírá rovnost dětí, na které se vztahuje povinná školní docházka, tento subjektivní názor žalobkyně však s napadeným rozhodnutím nesouvisí. V projednávané věci je totiž třeba oddělit dvě různé roviny žalobní argumentace, a to rovinu první, v níž žalobkyně brojí proti napadenému rozhodnutí o nepřijetí ke studiu, kdy jediným možným cílem žaloby může být vrácení věci žalovanému k dalšímu projednání za účelem následného rozhodnutí žalovaného o přijetí žalobkyně ke studiu na gymnázium, o němž tato jedním dechem tvrdí, že je nekonceptním přežitkem dob rakousko-uherské monarchie, a rovinu druhou, ve které žalobkyně namítá neústavnost vzdělávacího systému na základním stupni

vzdělávání. V tomto ohledu je pětistupňový test „lidskoprávní konformity“ provedený v žalobě nepřipadný, neboť žalobkyně jím *de facto* netestuje ústavní konformitu napadeného rozhodnutí, kterým je řešeno výlučně nepřijetí žalobkyně ke studiu prvního ročníku nižšího stupně osmiletého gymnázia, ale systém základního vzdělávání jako celek. Soud na tomto místě opětovně konstatuje, že mu v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu nepřísluší posuzovat ústavnost zákonné úpravy vzdělávacího systému a žalobkyní obecně tvrzené negativní dopady jeho dvoukolejnosti jak na děti, které se na gymnázium nedostanou, tak na děti, které na gymnáziu studují. Stejně tak soud při posouzení zákonnosti napadeného rozhodnutí považuje za nepodstatné, a tudíž za nadbytečné, reagovat na polemiky, v nichž žalobkyně nastiňuje alternativní právní úpravu základního vzdělávání.

40. Toliko na okraj soud uvádí, že nikterak nesdílí subjektivní přesvědčení žalobkyně o nelegitimitě víceletých gymnázií spočívající v tom, že jejich existence diskriminačním způsobem dělí žáky na základě nadání. Na tom, že ke studiu na víceletém gymnáziu jsou na základě přijímacího řízení zpravidla přijati žáci, kteří mají vzhledem ke svým schopnostem a vědomostem větší předpoklady (slovy žalobkyně nadání) ke studiu, není dle názoru soudu zhora nic diskriminačního. Každý žák má možnost ucházet se o přijetí ke studiu na víceletém gymnáziu v přijímacím řízení, čímž je požadavku na rovný přístup k tomuto typu vzdělávání učiněno zadost. S ohledem na vysoký zájem o studium na víceletých gymnáziích na straně jedné a jejich omezené kapacity na straně druhé je logické, že všichni uchazeči o studium nemohou v přijímacím řízení uspět. Stanovení jednotných kritérií přijímání ke studiu a způsobu hodnocení jejich splnění, na základě kterých jsou v přijímacím řízení vybráni (a následně přijati) úspěšní uchazeči o studium, je proto zcela nezbytným krokem při výběru studentů víceletých gymnázií.
41. Přestože je při rozhodování vázán zákonem, je soud v případě vlastních pochybností oprávněn posoudit, zda jsou zákonná ustanovení, kterých má být při řešení věci použito, v souladu s ústavním pořádkem, a to za účelem případného předložení věci Ústavnímu soudu, které si ovšem účastník řízení nemůže svým procesním úkonem vynutit (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5.12.2019 č.j. 6 Ads 178/2019-28). Důvod, aby tak v projednávané věci postupoval, nicméně soud neshledal.
42. Nelze přehlédnout, že žalobkyně sama nikterak neosvětlila, proč právě ustanovení § 60c odst. 1 věta třetí a § 61 odst. 2 věta první a odst. 3 školského zákona považuje za protiústavní. Strohé konstatování, že podle těchto ustanovení žalovaný vydal napadené rozhodnutí, jako odůvodnění jejich namítané protiústavnosti v žádném případě nepostačuje.
43. Žalobkyně v replice označila za protiústavní ustanovení § 60c odst. 1 věta třetí školského zákona, Toto ustanovení, které upravuje stanovení termínů konání přijímacích zkoušek, má však zcela neutrální povahu a toliko „organizační“ charakter a odpovídá zákonné úpravě různých druhů přijímacích zkoušek. Jeho smysl a cíl, totiž to, aby se přijímací zkoušky pro nižší stupeň šestiletého a osmiletého gymnázia konaly v jiný den než pro ostatní obory vzdělání s maturitní zkouškou, rozhodně nelze shledat protiústavním. Dále žalobkyně namítla protiústavnost ustanovení § 61 odst. 2 věta první školského zákona, které upravuje nutnost ukončení daného ročníku základní školy pro možnost studia na víceletém gymnáziu. Soud nemá nejmenší pochybnost o ústavnosti tohoto ustanovení, neboť i to má veskrze organizační povahu a toliko upřesňuje, ze kterého ročníku základní školy je možné hlásit se na víceleté gymnázium. Posledním ustanovením, jež žalobkyně označila za protiústavní, je § 61 odst. 3 školského zákona, které stanoví, že v přijímacím řízení do nižšího stupně šestiletého a osmiletého gymnázia se postupuje obdobně podle příslušných ustanovení školského zákona o přijímacím řízení na střední školy. Ani v případě tohoto ustanovení soud nepochybuje o jeho souladu se zásadou rovnosti, resp. se zákazem diskriminace. Soud vzhledem k výše uvedenému neshledal žádný důvod pro předložení věci Ústavnímu soudu ve smyslu čl. 95 Ústavy za účelem posouzení souladu žalobkyní označených ustanovení školského zákona s ústavním pořádkem.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

44. Soud uzavírá, že napadené rozhodnutí bylo vydáno zcela v souladu se zákonem, což žalobkyně ostatně ani nezpochybňuje. Napadené rozhodnutí obsahuje veškeré náležitosti vyžadované ustanovením § 68 odst. 3 správního řádu a žalovaný v něm stručně, leč výstižně vyjádřil důvody pro nepřijetí žalobkyně ke studiu prvního ročníku nižšího stupně osmiletého gymnázia. Žalovaný napadeným rozhodnutím v žádném případě neodepřel žalobkyni právo na vzdělání, resp. právo plnit ústavně zaručenou povinnou školní docházku. Tu žalobkyně nadále může plnit na základní škole. Ze strany žalovaného nedošlo ani k žádnému diskriminačnímu jednání namířenému vůči žalobkyni, neboť žalovaný rozhodl o nepřijetí žalobkyně (a přijetí předem určeného počtu úspěšných uchazečů o studium, jenž byl omezen jeho kapacitními možnostmi) na základě vyhodnocení předem určených a zcela objektivních kritérií. Tato kritéria žalobkyně prokazatelně nesplnila, a jiné než negativní rozhodnutí tudíž v jejím případě nepřicházelo v úvahu.
45. Nedůvodnou žalobu soud podle § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl. Za splnění podmínek zakotvených v § 51 odst. 1 s.ř.s. tak učinil bez nařízení jednání.
46. Ve druhém výroku rozsudku soud v souladu s § 60 odst. 1 s.ř.s. rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobkyně nebyla ve sporu úspěšná a žalovanému žádné účelně vynaložené náklady v řízení nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 26. května 2021

Mgr. Martin Kříž v. r.
předseda senátu